

ЛІДЕРСТВО В ОСВІТІ І АПК
Кафедра педагогіки
Гуманітарно-педагогічний факультет

Лектор	Костиря Ірина Валентинівна
Семестр	3
Освітньо-науковий ступінь	PhD доктор філософії
Кількість кредитів ЄКТС	5
Форма контролю	Залік
Аудиторні години	40 (20 год. лекцій, 20 год. практичних занять)

Загальний опис дисципліни

В рамках курсу здобувачі зможуть засвоїти знання щодо: ефективного лідерства в освіті та АПК, розвитку психологічної культури, активізації лідерського потенціалу; отримати навички самоуправління і управління іншими людьми в сфері використання та захисту біоресурсів України, сформувані управлінські вміння екологічною освітою.

Мета — ознайомлення здобувачів із знаннями про лідерство, розвиток лідерських якостей та практичний розвиток управлінської компетентності у сфері освіти через поглиблення розуміння природи лідерства та цілеспрямований розвиток практичних навичок лідерства

Результати навчання полягають у наступному: здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері екологічної освіти і використання біоресурсів України, розв'язувати існуючі проблеми, за допомогою лідерського впливу та розвинутих лідерських якостей.

Спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування та лідерської риторики.

Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення, екологічну самосвідомість.

Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу освіти майбутнього фахівця аграрного комплексу.

Аргументувати управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів освіти та АПК; мати навички лідерства.

Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Теми лекцій

Тема 1. Сучасні наукові підходи до визначення поняття лідерства, сутність і структура лідерської позиції майбутніх фахівців освіти та АПК

Тема 2. Емоційне лідерство. Емоційний інтелект

Тема 3. Харизматичне лідерство. Трансакційне та трансформаційне лідерство

Тема 4. Теорія лідерства як служіння. Аутентичне лідерство

- Тема 5.** Психологія лідерства в освітній сфері та у сфері агропромислової діяльності
- Тема 6.** Технології коучингу та самокоучингу для лідерства в освіті та АПК
- Тема 7.** Основи командування, тимбілдинг.
- Тема 8.** Управління конфліктами і стресами в команді.
- Тема 9.** Гендерні аспекти лідерства.
- Тема 10.** Лідери нового покоління – керівники екологічної безпеки сучасності.

Теми практичних занять

- Тема 1.** Еволюція визначення лідерства. Особистість лідера.
- Тема 2.** Резонансне лідерство. Стили емоційного лідерства.
- Тема 3.** Етичні та неетичні прояви харизми. Порівняльна характеристика трансакційного та трансформаційного лідерства.
- Тема 4.** Імідж аутентичного лідера.
- Тема 5.** Особливості освітнього лідерства. Особливості лідерства в АПК.
- Тема 6.** Постановка питань в технології коучингу. «Колесо балансу» як інструмент самокоучингу.
- Тема 7.** Рольова структура команди. Принципи тимбілдингу.
- Тема 8.** Типи конфліктних особистостей. Методи лідерського впливу на конфліктні ситуації.
- Тема 9.** Особливості жіночого лідерства. Перепони на шляху жінок до лідерства.
- Тема 10.** Порівняння лідерів ХХ та ХХІ сторіччя, що вплинули на розвиток екологічної освіти та становлення екологічної безпеки природокористування.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Калашнікова С.А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства: монографія. Київ : Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2010. 380 с.
2. Калашнікова С. Концепція лідерства в управлінні освітніми системами. *Освітологія*. 2012. Вип. 1. С. 106-112.
3. Книш А. Є. Емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу : навч. посібник / ред.: О. Г. Романовського, С. В. Калашникової. Київ : ДП "НВЦ Пріоритети", 2016. 40 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/27621/3/Knysh_Emotsiinyi_intelekt_lidera_2016.pdf
4. Михненко А. М., Гончарук Н. Т., Макаренко Е. М. Лідерство та управлінська еліта: навч. посіб. Київ, НАДУ, 2011. 292 с.
5. Нестуля О. О., Нестуля С.І., Карманенко В.В. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера. Уроки видатних підприємців: навчальний посібник. Київ, Знання, 2013. 358 с.
6. Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Варивода Н. А. Лідерологія: навчальний посібник. К.: «Компринт», 2018. 488 с.
7. Сопівник Р. В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів : монографія. Київ : «ЦП «Компринт», 2012. 500 с.

8. Сопівник Р.В. Ретроспективний аналіз основних теорій лідерства. *Вісник Національного університету оборони України*. Київ : НУОУ, 2012. Вип.4(29). С.104–109.

9. Сопівник Р. В. Проблема лідерства у контексті транс акційного аналізу Еріка Берна. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: «Педагогіка. Психологія. Філософія». 2016. № 233. С. 372–378.

10. Сопівник Р. В. Відбір лідерських якостей майбутніх фахівців агропромислового комплексу на засадах компетентнісного підходу. *Вісник Національного університету оборони України*. К.: НУОУ, 2012. Вип.6(31). С.150–154.

11. Теорія і практика формування лідера : навч. посібник / О. Г. Романовський та ін.; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : Друкарня Мадрид, 2017. 100 с

12. Формування лідерської позиції майбутніх інженерів у закладах вищої технічної освіти : навч. посібник / І. В. Костиця та ін. ; ред. О. Г. Романовський ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ", 2018. 194 с.

Додаткова література:

1. Берна Э. Лидер и группа: о структуре и динамике организаций и групп / пер. с англ. М.: Эксмо, 2009.

2. Бояцис, Э. Макки Резонансное лидерство : самосовершенствование и построение плодотворных взаимоотношений с людьми на основе активного сознания, оптимизма и эмпатии /пер. сангл. М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. 300 с.

3. Костиця І., Філіпенко Л. Лідерська позиція як компонент особистості майбутнього фахівця. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2021. № 4. С. 86-93.

4. Сопівник Р.В. Виховання лідерів АПК – важлива суспільна потреба. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (Серія «Педагогічні та історичні науки»)*. К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова. 2012. Випуск СІІ(103). С.211–218.

5. Сопівник Р.В. Модель формування лідерських якостей студентів аграрних ВНЗ. *Збірник наукових праць: Педагогічна освіта: Теорія і практика*. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Завлейко Д.Г., 2012. Вип.11. С.91–96.

6. Сопівник Р.В. Типології лідерства як орієнтир у вихованні управлінців-організаторів агропромислового виробництва. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені ГригоріяСковороди»*. Переяслав-Хмельницький: видавництво Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Григорія Сковороди. 2012. Вип. 27. С.279–286.

7. Manfred K. de Wry. The Leadership Mystique: A User's Manual for the Human Enterprise. М.: “Alpina Publisher”, 2011. – p. 276.

8. Bass B. M. Bass and Stogdill's handbook of leadership: A survey of theory and research. New York: Free Press, 1990. 1184 p.
9. Bass B. M. Transformational leadership (2nd ed.) / Bass, B.M., & Riggio, R. E. –Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 2006. –296 p.
10. Bennis, W. G., & Nanus, B. Leaders: The strategies for taking charge. New York, Harper & Row, 1985. 235 p.
11. Blake, R. R., & Mouton, J. S. The Managerial Grid III. Houston, TX: Gulf Publishing Company, 1985. 244 p.
12. Blanchard, K., Zigarmi, P., & Zigarmi, D. Leadership and the one minute manager: Increasing effectiveness through Situational Leadership II. New York: William Morrow, 2013. 111 p.
13. Conger J. A., & Kanungo, R. N. Charismatic leadership in organizations. Thousand Oaks, CA: Sage, 1998. 289 p.
14. Mumford, M. D., Zaccaro, S. J., Connelly, M. S., & Marks, M. A. Leadership skills: Conclusions and future directions. *The Leadership Quarterly*. 2000. No. 11(1). P. 155–170.
15. Shelestova L., Kostyria I., Fedyaeva V., Brychok S., Bohomolova M. and Tomashevs'ka I. (2020) Formation of the Leadership Position of Professionals in Higher Education Institutions. *Postmodern Openings*, 2 (11). P. 145-160.
16. Yukl G. A. Leadership in organizations (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2012. 528 p.
17. Zaccaro S. J. Leader traits and attributes. / Zaccaro, S. J., Kemp, C., & Bader, P. In J. Antonakis, A. T. Cianciolo, & R. J. Sternberg (Eds.). // The nature of leadership—Thousand Oaks, CA: Sage, 2004. –P. 101-124.